

A MAGYAR

NEMZETI MUZEUM

KÉPCSARNOKÁNAK

LAJSTROMA.

~~~~~  
Ara 20 kr.  
~~~~~

BUDAPEST, 1886.

AZ ATHENAEUM R. TÁRS. KÖNYVNYOMDÁJA.

~~~~~
Minden jog fentartásával.

20219

Az Athenaeum r. társ. könyvnyomdája.

Tájékoztató,

A magyar nemzeti muzeumi képtár, melynek alapját Pyrker János László egri patriárcha-érsek 192 festményből álló adományával veté meg, 1846-ik év márczius 19-én nyitattott meg a közönség használatára.

Még mielőtt a képcsarnok megnyitott volna 1845-ik év elején több művészből, és lelkes műkedvelőkből álló társulat alakult, mely a »nemzeti képcsarnokot alakító egyesület« czime alatt, feladatául tűzte ki, hogy kizárólag magyar művészek termékeivel gyarapítsa a képtárt, és e céljának elérésére a Pesti műegylet támogatását és a nagy közönség áldozatkészségét igénybe veszi. Ezen egyesület, miután 30 évi működése alatt a muzeumi képtárt, a Pesti műegylettel káröltve mintegy 60 festménnyel gazdagította, — az 1875-ik év

márczius 7-én tartott közgyűlésének határozata alapján 28,748 frt 85 krból álló vagyonát a virágzásnak indult Országos magyar képzőművészeti társulatnak, mint rokonczélu intézetnek engedé át azon kikötéssel: hogy a nevezett összeg kamatainak fejében évenként egy 1000 frt értéknek megfelelő műbecsü festményvel járuljon a muzeumi képtár gyarapításához, abba beleolvadt.

A muzeumi képtárt, a nemzeti képcsarnokot alakító egyleten kívül, magánosok is, részint végrendeleti hagyományokkal, részint ajándékokkal gazdagították; de különösen gyarapítá azt a magyar kormány megalakulása után — a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium, a történelmi festményekre nyitott pályázatok által, továbbá az által is, hogy az országos képzőművészeti társulat kérelmére a saját kiállításából vásárlandó külföldi jelesebb művészek műveinek a Múzeum képtára ~~ra~~ történelmi megszerzésére évenként 5000 forintot költségvetésébe felvett.

Az így időközönként felszaporodott képek befogadására a muzeumi képtár helyiségei immár szűknek bizonyulván, elhatározatott, hogy a régibbkori festmények az országos (Eszterházy) képtárba osztásának be, mely az Akademia palotájában állittatott fel, míg az ott őrzött újabbkori képek ide hozassanak át, hogy a régibb művek kedvelői könnyebb áttekinthetés és tanulmányozás végett, az Akademiában összpontosítva találhassák az összes régi képeket, a közönség az újabb

iránynyal, főleg pedig nemzeti művészetünk fejlődésével, a muzeumi képtárban ismerkedhessék meg.

Ezen csere a ministerium jóváhagyásával 1875-ik évi junius havában következőleg ejtetett meg: áttétetett az orsz. képtárba 300 (ezek között 155 Pyrker-féle régi) kép, míg onnét 14 új kép hozatott át a muzeumi képtárba.

1884-ik évben ismét azon határozat alapján, melyszerint a budai várbazári épületben egy magyar nemzeti arczképcsarnok létesítése elrendeltetett, a muzeumi képtárban őrzött arczképek, az uralkodóház arczképeinek kivételével, áttétettek. Számszerint a képtárban kiállított 105 és a leltárban őrzött történelmi becsü 178, összesen 283 arczkép.

A jelenlegi rendezés szerint a bejárati folyosón szobrászati művek vannak elhelyezve.

I. terem. A régibb kiváló művek másolatait foglalja magában.

II. terem. Három kép kivételével magyar művészek eredeti művei.

III. terem. Idősb Markó Károly és fiai, ugyszintén tanítványainak művei vannak tulnyomó számban elhelyezve.

IV. terem. Szintén magyar művészek eredeti alkotásait képezik.

V. terem. Kizárólagosan külföldi művészek művei.

VI. terem. Az uralkodóház arczképei.

VII. terem. Külföldi művészekről származó művek.

VIII. terem. A legújabb szerzemények befogadására van fentartva.

Ligeti Antal.

I. T E R E M.

1. **Haan Antal.** »La Madonna di Fuligno.« Másolat Santi (Rafael) festménye után.

2. **Haan Antal.** »Attila nagy Leo pápa kérelmére és Péter s Pál apostol láttára Róma elől visszafordul.« Másolat Santi (Rafael) vaticani falfestménye után.

3. **Strohmayer Mátyás.** St. Magdolna. Másolat Reni (Guido) után. — Göndöcs Benedek cz. apát ajándoka.

4. **Ismeretlen.** Mária a kis Jézust szoptatja. (Régi másolat Correggio után.)

5. **Mengs. (Rafael).** »La Madonna della sedia.« Másolat Santi (Rafael) után.

6. **Haan Antal.** IX. Pius pápa arczképe. Dr. Brassoványi ajándoka.

7. **Ismeretlen.** Ur színe változása (Transfiguratio). Másolat Santi (Rafael) festménye után.

8. **Haan Antal.** »Athenei iskola.« Másolat, Santi (Rafael) vaticani falfestménye után.

9. **Brocky Károly.** A kánai menyegző. Másolat Paolo Veronese után. — A művész hagyatéka.

10. **Haan Antal.** »Danae.« Másolat Tizián után.

11. **Haan Antal.** »La Disputa« másolat Santi (Rafael), vaticani falfestménye után.

II. T E R E M.

12. **Than Mór.** Sz. Cecilia. — Latinovics Cecilia ajándoka.

13. **Zichy Mihály.** Az anya fájdalma holt gyermeke fölött. — A pesti műegylet ajándoka.

14. **Zichy Mihály.** Krisztus levétele a keresztről. — A művész ajándoka.

15. **Dósa Gusztáv.** Bethlen Gábor fejedelem tudósai körében. (Vázlat.)

16. **Benczur Gyula.** Vajk (sz. István) keresztelése. (Pályanyertes vázlat.)

17. **Veber Ferencz.** László magyar királynak a keresztes hadak fővezérsége felajánlatik. (Pályanyertes vázlat.)

18. **Madarász Victor.** Bethlen Gábor fejedelem tudósai körében. — Bethlen Gábor erdélyi fejedelem (1613—1629) korának egyik legkiválóbb politikusa és hadvezére, a tudományoknak is lelkes pártfogója volt. — Különösen a gyulafehérvári tanodát igyekezett virágzásra emelni. Híres tanárokat hívott meg a külföldről. 1621-ben a »német költészet atyja« czimmal felruházott Opitz Márton tanítót is. 1629-ben meghívta Alstäd, Bisterfeld és Piscator tudósokat; kiknek egyenkint ezer tallér évi fizetést rendelt. Az iskolát terjedelmes földbirtokkal és 74,000 tallérral, értékes könyvtárral s éremgyűjteménnyel adományozta meg; végrendeletében pedig az általa megkezdett új épület befejezésére 6,000 tallért, s alaptőkájéhez 20,000 forintot hagyott.

19. **Kovács Mihály.** Olasz nő gyermekével. — A képcsarnok-egylet ajándoka.

20. **Madarász Viktor.** Bethlen Gábor fejedelem tudósai körében. (Pályanyertes vázlat.)

21. **Tikos Albert.** Gyermekeit tápláló anyja. — A pesti műegylet ajándoka.

22. **Benczur Gyula.** Vajk (sz. István) keresztelése. — A kereszténység a magyar nemzet körében már nagyszámu követőket számított, midőn Géjza fejedelem még az ősi valláshoz ragaszkodott. Megtérítése szent Adalbert prágai püspöknek érdeme, ki 994-ben őt és fiát Vajkot Esztergomban megkeresztelte. Az ifju herczeg ekkor cserélte fel ősmagyar nevét István első vértanu nevével.

23. **Madarász Victor.** A lefejezett Hunyady László anyja, Szilágyi Erzsébet és arája Gara Mária által siratva. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

24. **Heinrich Ede.** Régiségbuvár. — A pesti műegylet ajándoka.

25. **Marasztóni Jakab.** Görög nő. — A pesti műegylet ajándoka.

26. **Kiss Bálint.** Jablonczay Pethes János gályára ítelt reform. pap bucsúzik leányától. — Kovács Zsigmond ajándoka.

27. **Canzi Ágoston.** Szüreti ünnepély Vác vidékén. — A pesti műegylet ajándoka.

28. **Székely Bertalan.** V. László és nagybátyja Cilley Ulrik. — V. László magyar király (1449—1457) gyermekkorában foglalta el a magyar trónt. Anyjának testvére Cilley Ulrik stiriai gróf vezette nevelését. Azonban ennek legfőbb gondja az volt, hogy magának korlátlan uralmat biztosítson a király és majdan az ország fölött. Mig egyrésztől akként nevelte Lászlót, hogy a komoly foglalkozás iránt ellenszenv ébredjen benne, és könnyelmű szórakozásokban találja egyedül kedvét; másrésztől gonosz számítással eltávolítani iparkodott tőle mindazokat; kikről oka volt tartani, hogy

megbiusitják gonosz terveit. Leginkább Hunyady iránt gerjesztett bizalmatlanságot a királyban, úgy tüntetvén föl a nagy férfit, mint ki maga törekedvén a korona elnyerésére, legveszélyesebb ellensége, Cilley ármányai komoly bonyodalmakat szültek, míg azoknak 1457-ben Nándorfehérvárt maga áldozatul esett.

29. **Canon.** Hal-vásár.

30. **Than Mór.** Kun László mint habsburgi Rudolf szövetségtársa, Marcheggnél fényes győzelmet vív ki Ottokár cseh király fölött. Az ütközetben maga Ottokár is elesik. Festményünk Kun László és Rudolf találkozását tünteti föl a csatatéren. Tekintetük az elesett Ottokárra irányul, ki előtt foglyul esett fia kegyeletesen térdel. Balról német, jobbról magyar harcosok csoportja tűnnek fel. Ezen ütközet, melynek sorsát a magyar hadak vitézsége döntötte el, alapította meg a Habsburgház hatalmát. »A nyelv meg nem mondhatja« — írja a csata után Rudolf a magyar királynak — »véghetetlen örömünket a fölött, hogy oly nagylelkűleg és oly hatalmas erővel keltetek közös sérelmeink megboszulására. Miért is Istent dicsérve, a legnagyobb hálát mondjuk királyi felségednek, s fennhangon ígérjük, hogy a nektek fogadott bonthatlan szövetségtől semmiféle viszontagság nem fog minket elhajlítani, hanem a ti ügyeteket mindig és mindenben saját ügyünknek fogjuk tekinteni.«

31. **Ismeretlen.** Kurucz vitéz.

32. **Weber Henrik.** Nyugvó oroszánok. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

33. **Ismeretlen.** Kurucz vitéz.

34. **Székely Bertalan.** A mohácsi ütközet 1526. augusztus 29-én, melyben a magyar főpapok, főurak és a nemesség nagy része mintegy 20 ezer vitézzel sirját találta. — Fuchs Gusztáv ajándoka.

35. **Than Mór.** Nyári Lőrinczet és Pekry Lajost

a törökök elfogják Szolnoknál, miután a várat egy ideig hősiesen védelmezték, de az űrség kétségbeesve, akaratjok ellenére, a kapukat megnyitotta 1552. szeptember 4. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

36. **Than Mór.** Priamus Hektor holttestét Trojába viszi. — A művész ajándoka.

Szólt öreg istenies Priamus neki erre viszontag:

„Am ha megengeded eltakaritanom a deli Hektort;

Igy cselekedve igen jól tennél vélem, Akhilles.“

Itt legelőbb kedves felesége s szerelmes anyja

Tépték meg hajokat, robogó szekerére rohanván,

Drága fejét illetve: körül pedig a sokaság sirt.

(Homer Iliása 24-dik ének 659 — 61. és 710 — 12-dik vers.)

Szabó István fordítása.)

37. **Marasztóni Jakab.** Egy szerzetes koponyával. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

38. **Kupeczky János.** Ismeretlen férfi arczképe. Nagy István ajándoka.

39. **Liezen-Mayer Sándor.** »Szent Erzsébet.« II. András király leánya.

Liezen-Mayer. Münchenben működő hírneves hazánkfiának festménye a középkor egyik legünnepeltebb és legrokonszenvesebb szent asszonyának emlékét ujitja meg. Ezen szent hölgy a magyar nemzet dicsőségéhez tartozik. A fejedelmi Árpád-ház sarja vala: II. András király és Meraniai Gertrud leánya. 1207-ben született. Már tizenegy éves korában elhagyta szülőföldjét. Mint az ifju Lajos thüringiai tartomány-gróf jegyese, Thüringiába vitetett, hol a wartburgi udvarban nyerte neveltetését. 1221-ben egybekelt Lajossal, ki ekkor atyját a fejedelemségben követte. Boldog házassága rövid ideig tartott. Férje 1227-ben keresztes hadjáratra indult, és utközben meghalt. Már az ő életében, és még inkább halála után, Erzsébet herczegasszony az áhitat és jótékonyág gyakorlatának szentelte életét.

Lemondva minden kényelemről és szórakozásról, a szegények nyomorának enyhítése képezte legfőbb életcéljét. Egész legendakör képződöttönfeláldozásának tetteiből: Már életében a szentség varázsa vette körül. A jelen festmény is jótékonyágát eszményíti. Azon pillanatban ábrázolja, a mint egy nyomorban sinylődő anyát keres föl és mély részvét érzelmei által indítva, asszonyra és gyermekre fejedelmi palástját borítja, hogy a hideg ellen megoltalmazza.

Erzsébet 1231-ben halt meg és négy évvel utóbb a szentek sorába iktattatott. Németországban és hazánkban is számos templom épült tiszteletére.

40. **Benczur Gyula.** Bachansnő.

41. **Székely Bertalan.** Tököli Imre menekülése. (Pályanyertes vázlat.)

42. **Székely Bertalan.** Dobozy Mihály Esztergom közelében a törökök által üldözötve, nejét, saját kérelmére, nehogy élve a törökök kezeibe kerüljön, megöli (1526). — A székesfehérvári nők ajándoka.

43. **Brocky Károly.** Amor és Psyche. — A művész hagyatéka.

44. **Wagner Sándor.** Dugovics Titus hősi halála. A nándorfehérvári vár felszabadítása alkalmával, midőn Hunyady János egyik legdicsebb győzelmét vitta ki a török szultán fölött, (1456. július 21-én) Dugovics is megörökítette nevét. A vár ostrománál egy török vitéz már felkapaszkodott a bástyákra és zászlóját fel akarta már tüzni diadalmi jelül, midőn Dugovics ezt megpillantja, és viadalra kél vele, s mivel másként nem bírja leküzdeni, átkarolva magával rántja a mélységbe, hol mindkettő sirját találja. — A pesti műegylet ajándoka.

45. **Brocky Károly.** Nyugvó Psyche. — A művész hagyatéka.

46. **Madarász Victor.** Zrinyi Péter és Frangepán

Kristóf kivégeztetésük előtt. — Zrinyi Péter és Frangepán Kristóf, midőn az általuk Magyarország függetlenségének visszaállítása érdekében tervezett összeesküvésüket a bécsi udvar által felfedezve látták, önként Bécsbe mentek, hogy itt kegyelmet kérjenek. De a németujhelyi börtönbe zárattak, és egy németekből álló törvényszék elé állítottak, mely őket halálra ítélte. Az ítélet 1671. április 30-án hajtatott végre. — Gróf Teleki Miksa ajándoka.

47. **Than Mór.** Jelenet Madách Imre »Az ember tragédiája« című munkából. — (A föld szelleme visszautasítja Ádámot, az embert, midőn az a Lucifer által benne keltett elégedetlensége miatt a földről távozni akar.) — I. Ferencz József Ő Felsége ajándoka.

48. **Madarász Victor.** Zrinyi Ilona a vizsgáló bíróság előtt Munkács várában — Zrinyi Ilona, Péternek leánya, egy nagyszellemű, lángoló hazaszeretet által lelkesített nő, első férjének I. Rákóczi Ferencznek halála után (1682) házasságra lépett Tököli Imrével. Ennek felkelésében tevékeny részt vett. És midőn férjétől a szerencse búcsút vett, ő munkácsi várába zárkózva, két évnél tovább (1685—1687.) állott ellen a császári tábornokok ostromának. Csak a végszükség birta rá, hogy 1688 elején, amnestiát és családi birtokainak visszabocsátását kötve ki, a várat feladja. — A pesti múegyület ajándoka.

49. **Than Mór.** Medor és Angelica. A Saracén Medorral Angelica, Orlando kedvese egy barlangban mulat, és emlékül neveiket mulatásuk színhelyén felírják, mire Orlando hazatértében látva a szerelmi emlékeket — megőrül, ruháját, pánczélját magáról leszaggatja, lovát agyonüti, s az útjában álló fákat tövestül kitépi. Ariosto »Orlando Furioso« című költeményéből. — Felében gróf Pejachevich János, felében a k. műv. társulat ajándoka.

50. **Piloti.** (Carl.) Nero a leégett Róma üszkein sétál. — (Nero római császár, állítólag azért, hogy az égés borzasztó színjátékában gyönyörködhessek, felgyújtatta Rómát, s e büntényt a keresztényekre fogván, csapatonként mérszároltatta le őket. Képünk a leégett Rómának egy részét egy ily rémjelenet kapcsán tünteti föl.) — Gróf Pálffy János ajándoka.

51. **Székely Bertalan. II.** Lajos tetemeinek fel-találása a mohácsi ütközet után 1526-ban. — Egy szemtanunak jelentéséből a következő részleteket olvassuk: »Két hónappal a mohácsi csata után augusztus 29-kén, miután a törökök az országot elhagyták, 12 emberrel kimentünk a király hulláját keresendőkh. A király lovászmestere Czetricz megismerte azon helyet, hol ő felsége az iszapba merült volt. — itt találtuk lovát és vértét — de őt nem. Nem mesze onnan megpillantottunk egy új sirt. Mintegy sejtelemtől vezérelve, körmeinkkel vájtuk fel a földet, először a lábra akadtunk, melyet mint a királyét rögtön felismertünk, azután egészen kihantoltuk és könyeinkkel fedtük. Eminentiad hiheti nekem, soha nem láttam jobban, épebben megtartott hullát.« — Aláírás utján véttetett meg.

52. **Székely Bertalan.** Az egri nők részt vesznek a törökök által ostromolt Eger várának védelmében. A várat 1552-ki szeptember 11-én Ahmed és Ali basák 150,000 emberrel kezdték vivni. De az őrség és lakosság Dobó István és Micskei István vezérlete alatt oly hősi ellenállást fejtettek ki, hogy az ellenség, sok ezer ember veszte után, október 18-án elvonulni kényszerült. A vár meg volt mentve. — Az egri nők ajándoka.

53. **Székely Bertalan.** Tököli Imre menekülése. Zrinyi Péter, Nádasdy és Frangepán által tervezett összeesküvésnek (1670) gróf Tököli István egyik kiváló tagja volt. Az összeesküvés felfedeztetése után az udvar Eszterházy Pált küldötte ki, hogy őt árvai várában

ostrom alá vegye. Tököli sulyosan beteg volt, s a menekülésre nem gondolhatott, de 13 éves fiát Imrét éjnek idején kibocsátá (1670. november). Ez szerencsésen megmenekült, Erdélybe sietett, és 8 év múlva, mint a nemzeti felkelés vezére lép fel.

54. Orlay Soma. Zách Feliczián, leányának Kláranak, Róbert Károly magyar király nejének egyik rokona által történt meggyaláztatása miatt boszura gyulva, a király ebédlő-termébe rohan, kardjával a királyt és nejét megsebesíti ; de a királyi gyermekek nevelője : Cselley János csákányütéssel a földre teríté (1330). — A pesti műegylet ajándoka.

55. Than Mór. Imre király elfogja pártütő öcscsét. (Endre herczeg bátyja, Imre király. ellen pártot üt. Seregeik a Dráva körül találkoznak ; de az ütközet előtt az ország nagyjai a sereg legnagyobb részével együtt átpártolnak Endréhez, s a király a legnagyobb veszély közepette látja magát. Ekkor merész elhatározással vesszőt fog kezébe, s öcscsének táborába lép ; a meglepett harczosok sorai megnyílnak előtte, s e szavakkal lép öcscsének sátorába : »Majd meglátom, ki merészli kezét fölemelni a királyi vér ellen.« — Azután a jelenet méltóságától megrendült Endréhez lép, megragadja karját, saját sátorába viszi és Keene várába elzáratja 1203-ban.) — A pesti műegylet ajándoka.

56. Molnár József. Dezső hősileg feláldozza magát Róbert Károly királyért. — Róbert Károly magyar király 1330-ban hadat viselvén Bazarád havasalföldi fejedelem ellen, ez seregeivel visszavonult tartományának belsejébe, melyet sziklás erdőborította hegysek lakatlan vadonná tesznek. A király utána nyómult. Azonban csakhamar elfogytak élelmi szerei, melyeket magával hozott, a tartomány pedig mítsem nyujtott. A fenyegető éhség által kényszerítette, most neki kellett békét kérni. Bazarád szinleg engedékenynek

mutatkozott. Kalauzokat küldött, kik a királyt legrövidebb uton kivezessék. Azonban parancsára a magyar sereget egy mély utba vezették, melyet mindenfelől meredek sziklafalak környeztek. Az oláhok azalatt elfoglalták a tetőket és midőn a magyarok alattok megjelentek, szikla-darabokat hengeritettek, nyilaikkal lődöztek reájok, a nem várt támadás iszonyu zavart idézett elő soraikban. Harczra, ellenállásra gondolni sem lehetett, mert az ellenség állása megközelíthetlen volt. A menekülést is megnehezítette a hely természete. E kétségbeesett helyzetben négy napon át szorongott a magyar sereg. A király maga is a legnagyobb veszélyben forgott; számosan hullottak el oldala mellett. Csak Dezső önfeláldozása mentette meg. Ruhát és fegyvert cserélt vele; mire a derék ifju célpontjává lett az oláhok nyilainak és hősi halállal mult ki. Károly, hivei által fődve, csak nagy bajjal tudott kiszabadulni. E szerencsében csak kevesen osztoztak. Sokan ott veszttek. Még kinosabb halál várákozott azokra, kik foglyokká lettek. Bazarád vad harczosai által hosszú, válogatott kínzások után végeztettek ki.

57. **Benczur Gyula.** Hunyady László búcsuja. (A festmény Hunyady János fiát azon pillanatban tünteti föl, midőn mint háza ellenségeinek ártatlan áldozata, V. László kir. elleni összeesküvésről vádoltatván, és halálra ítéltetvén, a vesztőhelyre indul s hiveitől megindulva búcsuzik 1457. márt. 16-án.) — A pesti műegylet ajándoka.

58. **Than Mór.** A nap szerelme a délibábbal. (Allegoria.) — Latinovics Cecilia ajándoka.

59. **Matejko János.** A várnai csata. Azon elkeseredett élet-halál harczban, melyet a magyar nemzet a törökökkel századokon át, változó szerencsével folytatott, a várnai csata a leggyászosabb események egyike. Hunyady János diadalai által fellelkesítve, az ifju I. Ulászló király a pápával és több

uralkodóval szövetségbe, 1443-ban készületet tett egy nagy hadjáratra, melynek feladata vala: a törököket Európából kiűzni. De e közben a szultán fényes ajánlatokat tett neki, ő és Ulászló elfogadta az előnyös föltételeket, melyek kardcsapás nélkül visszaadták a magyar korona elvesztett melléktartományainak egy részét. Tíz évre békét kötött, és esküvel kötelezi magát a béke megtartására.

Kevéssel utóbb udvaránál megjelentek a görög császár és az olasz fejedelmek követei, előadták, hogy a hadjárat megindítására érkezett az alkalmas időpont, mert a szultán Ázsiában van elfoglalva, és visszatérését az olasz hajóhad megakadályozandja. A király habozott. De a pápai követ kijelenté, hogy az eskü, melylyel a török békekötést szentesíté, érvénytelennek tekintendő, mivel már előbb szintén esküvel kötelezte magát, hogy szövetségeseivel közösen háborút indit a hitetlenek ellen.

A háboru elhatározatott. A király Hunyadyval válogatott sereg élén, 1444. szeptember havában megindult. Ellenállás nélkül haladott Várnáig. Azonban ezalatt Murád szultán, megvesztegetve az olasz hajóhad vezéreit, átkelt a tengersizoron. A király által megerősített békekötés oklevelét, mint hűtlensége jelét, maga elé vitetve, sietett eléje.

November 4-én szemközt állott a két sereg, hogy döntő csatát vivjon. Hunyady hadvezéri fölényével intézte a csapatok elhelyezését és az ütközet menetét. Egyes török hadosztályok már hátrálni kezdének. Ekkor a király, elragadtatva harczvágya által, Hunyady intézkedéseitől eltérve, a tartalékhaddal szintén a csatába elegendett. A viadalban lebukott lováról, egy török jancsár halálos csapást mért rá, és fejét lándzsára tűzve, a győzelem jelvényeként mutatta fel.

A megrémült magyar seregben megbomlott a

rend, melyet Hunyady nem birt visszaállítani. A csata el volt veszve. A magyar sereg nagy része a megerősített táborba vonult, de itt sem volt képes ellenállani; elkeseredett küzdelem után felkonczolított.

60. **Brocky Károly.** Kmety György, honvédtábornok arcsképe. — A művész hagyatéka.

61. **Brocky Károly.** Mészáros Lázár 1848-iki magyar hadügyminiszter arcsképe. — A művész hagyatéka.

62. **Kupeczky János.** (?) Ismeretlen férfi arcsképe.

III. T E R E M.

63. **Ligeti Antal.** Betlehem, kilátással a pásztorok völgyére.

64. **Markó Károly** (ifj.) Erdei tájkép. — Aláírás utján vétetett meg.

65. **Keleti Gusztáv.** »A számüzött parkja.«

66. **Ligeti Antal.** Dévényvár romjai.

67. **Markó Károly** (id.) Boasz és Ruth találkozásnak az aratásnál. — Aláírás utján szereztetett.

68. **Markó Károly** (id.) Jakab találkozása Ézsauval (temperavázlat). — Aláírás utján vétetett meg.

69. **Markó Károly** (id.) Diana és Endymion holdvilágnál. — Aláírás utján vétetett meg.

70. **Markó Ferencz.** Eszményi tájkép. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

71. **Markó András.** Vízvezeteki romok Róma közelében. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

72. **Wagner Sándor.** »Debreczeni ménés.«

73. **Lotz Károly.** »Ménés a zivatarban.«

74. **Greguss János.** Szénagyűjtés.

75. **Markó Károly** (ifj.) Eszményi tájkép. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

76. **Brodzsky Sándor.** Esztergom és vidéke.

77. **Brodzky Sándor.** Kilátás a Balatonra a meszes-györki halmokról.

78. **Ligeti Antal.** Fiume.

79. **Markó Károly** (id.) »Aqua Nera« Róma közelében. — Aláírás útján szereztetett.

80. **Brodzky Sándor.** Saskővár a Garam folyó mellett. — A képcsarnok egyesület ajándoka.

81. **Paál László.** Erdő részlet.

82. **Paál László.** Erdei út.

83. **Markó Károly** (id.) Tivoli vidéke. — Több műbarát ajándoka.

84. **Markó Károly** (ifj.) Tájkép naplementével. — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

85. **Markó Ferencz.** Eszményi tájkép. — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

86. **Markó Károly** (id.) Olaszországi erdős vidék. — Aláírás útján vétetett meg.

87. **Szilassy Győző.** Dryope és Apollo teknősbékává és kigyóvá változtatnak. Id. Markó Kár. ajándoka.

88. **Markó Károly** (id.) Olaszországi tájképaratókkal. — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

89. **Markó Károly** (id.) Viharos tengeri tájkép. — V. Ferdinánd magyar király ajándoka.

90. **Markó Károly** (ifj.) Az Apennini hegyeken tanulmányozó Salvator Rosa. — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

91. **Markó Károly** (id.) Ariadne Naxos szigetén. — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

92. **Markó Károly** (id.) Fürdő Nymphák. — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

93. **Markó Károly** (id.) Krisztus Emausba menetele. — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

94. **Markó Károly** (id.) Krisztus megkeresztelése a Jordán vizében. — Déáky Zsigmond címzetes püspök ajándoka.

95. **Markó Károly** (id.) Erdőrészlet Olaszországból. — Aláírás utján vétetett meg.

96. **Markó Károly** (id.) A nemii tó. — Aláírás utján vétetett meg.

97. **Markó Károly** (id.) Olaszországi tájkép, aratói jelenettel. — V. Ferdinánd magyar király ajándoka.

98. **Ligeti Antal.** Palermo »Al Gesu« kolostortól fölvéve. — Kubinyi Ferencz ajándoka.

99. **Markó Károly** (id.) Diana vadászat a Nymphákkal. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

100. **Markó Károly** (id.) Eurydice halála. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

101. **Markó Károly** (id.) Páris ítélete. — Erny Mihály hagyatéka.

102. **Markó Károly** (id.) Tóbiás az angyallal. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

103. **Markó Károly** (id.) Jelenet, Pyrker »Szent hajdan gyöngyei« című legendájából. — Pyrker J. László egri patriárcha érsek ajándoka.

104. **Markó Károly** (id.) Ábrahám megvendégeli a három angyalt. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

105. **Markó Károly** (id.) Részlet a római Campagnából. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

106. **Markó Katalin.** Eszményi tájkép. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

107. **Markó Károly** (id.) Krisztus halála a keresztfán. — Dr. Fortmayer ajándoka.

108. **Dorffmaister István.** Krisztus a keresztfán.

109. **Szamossy Elek.** Szűz Mária.

110. **Kerpel Leopold.** A római Colosseum.

111. **Markó Károly** (id.) A Kárpátok Kakas-Lomnicz felől. (A művész kezdő korából.) — A képcsarnoki egylet ajándoka.

112. **Markó Károly** (id.) Csorstin és Nedecz. (A művész kezdő korából.) A képcsarnoki egylet ajándoka.

113. **Markó Károly** (id.) Eszményi tájkép. (A művész kezdő korából.) — Lányi Nándor ajándoka.

114. **Markó Károly** (id.) A Kárpátok Lőcse felől. (A művész kezdő korából.) — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

115. **Markó Károly** (id.) A Kárpátok Lucsivna felől. (A művész kezdő korából.) — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

116. **Markó Károly** (id.) Eszményi tájkép. (A művész kezdő korából.) — Lányi Nándor ajándoka.

117. **Orient János.** Tájkép utazó alakokkal. — Schwarz György ajándoka.

118. **Orient János.** Erdei tájkép. — Schwarz György ajándoka.

119. **Sterio Károly.** Magyar konyha. (Aquarel.)

120. **Markó Károly** (id.) Eszményi tájkép. (A művész kezdő korából.) — Máriássy István ajándoka.

121. **Markó Károly** (id.) Téli tájkép. (A művész kezdő korából.) — Pulszky Ferencz ajándoka.

122. **Markó Károly** (id.) Eszményi tájkép. (A művész kezdő korából.) — Máriássy István ajándoka.

123. **Szentgyörgyi János.** Gyümölcs és virágok. — Porkoláb Dániel ajándoka.

124. **Markó Károly** (id.) Uborkát tisztító leány. — Pulszky Ferencz ajándoka.

125. **Haan Antal.** Gyertyánál levelet olvasó férfi. — A művész ajándoka.

126. **Bubics Zsigmond.** Alpesi virágok. — A művész ajándoka.

127. **Maraszttoni Jakab.** Velencei vízfordónők. — Több műbarát ajándoka.

IV. T E R E M.

128. **Borsos József.** A bál után.

129. **Haan Antal.** Léda a hattyúval. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

130. **Mészöly Géza.** Balatonparti tájkép.

131. **Komlóssy Ferencz.** Részlet a bakonyi erdőből. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

132. **Komlóssy Ferencz.** Részlet a thüringi erdőből. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

133. **Barabás Miklós.** A menyasszony megérkezése a nászmenettel. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

134. **Molnár József.** Ábrahám kiköltözése. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

135. **Barabás Miklós.** Utra induló oláh család. — A pesti polgári m. úrsereg ajándoka.

136. **Kovács Mihály.** A 114 éves Farkas László arczképe. — Kubinyi Ferencz ajándoka.

137. **Barabás Miklós.** Egy 107 éves asszony arczképe. — Dr. Pólya József ajándoka.

138. **Marasztóni József.** Domborművet ábrázoló bachánsok. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

139. **Pállik Béla.** Delelő.

140. **Aggházy Gyula.** Terefere. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

141. **Spányi Béla.** Szeptemberi reggel.

142. **Lotz Károly.** Gúlyaaitatás a Tiszánál.

143. **Szoldatits Ferencz.** Szűz Mária a kis Jézussal. — Özv. Bacsák Mihályné ajándoka.

144. **Szoldatits Ferencz.** Szent György. — Özv. Bartal Györgyné ajándoka.

145. **Gyárfás Jenő.** Tetemre hívás. (Arany János költeménye után.) — A művész ajándoka.

146. **Munkácsy Mihály.** Ujonczozás. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

147. **Munkácsy Mihály.** Zivatar a pusztán, földművelő alakokkal. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

148. **Jankó János.** Menyegzői dráma.

149. **Than Mór.** Ujonczozási jelenet. — A pesti műegylet ajándoka.

150. **Novotni János.** Magyar parasztnő.

151. **Kovács Mihály.** Görög pap. — Pompéry János ajándoka.

152. **Brocky Károly.** Női mellkép. — Pontet Ede ajándoka.

153. **Greguss János.** Ebéd után. — Várady Gábor ajándoka.

154. **Molnár József.** Fürdő lányok.

V. T E R E M.

155. **Neuville (A. de)** Francia dragonyos főtiszt. — A művész ajándoka.

156. **Detaille (Edouard)**. Honvéd-őrnagy. — A művész ajándoka.

157. **Vinea**. Szobaleány, urnője pipere-szobájában.

158. **Le Dreux (Alfred)**. Pihenő paripák.

159. **Achenbach (Oswald)**. Olaszországi tájkép.

160. **Delfosse (Ernest)**. Családi jelenet. — Erny M. hagyatéka.

161. **Diaz R.** Tájkép.

162. **Jacques (Charles)**. »A legelőn.«

163. **Waldmüller (G. Ferd.)** Gyermekcsoport egy mutatványos szekrény körül.

164. **Gauermann (Friedrich)**. Marhahatás, felső-ausztriai tájképpel. — Eltz Mária grófnő hagyatéka.

165. **Verboeckhoven (Louis)**. Tengeri tájkép. — Erny Mihály hagyatéka.

166. **Schön A.** Oláh templom.

167. **Lindenschmidt W.** Munka után édes a nyugalom.

168. **Becker (Carl)**. Urhölgy és apród a XVII. századból. — Eltz Mária grófnő hagyatéka.

169. **Haanen (Remi van)**. Éjjeli tájkép. — Erny Mihály hagyatéka.

170. **Ten Kate (Herman)**. Házi boldogság.

171. **Löffler (Leopold)**. Családi jelenet.

172. **Brissot**. Tájkép legelő tehennel.

173. **Danhauser (Jos. F.)** Az alvók. — Pyrker ajándoka.

174. **Löffler** (Leopold). Házassági ajánlat. — Erny M. hagyatéka.

175. **Marohn** (Ferd.) Szerelmi vallomás. — Erny Mihály hagyatéka.

176. **Ammerling** (Friedrich). Tudós, írás közben. — A pesti műegylet ajándoka.

177. **Hermans** (Charles). Női tanulmány-fej.

178. **Ammerling** (Friedrich). Női mellkép. — Erny M. hagyatéka.

179. **Eybl** (Franz). Hagymát áruló tót fiu.

180. **Ranftl M.** Egy kolduló árva. — Erny M. hagyatéka.

181. **Hartmann** (Ludwig). Őszi tájkép földművelő alakokkal.

182. **Ádám** (Franz). Sétalovaglás előtt.

183. **Russ** (Franz). »Hárem«.

184. **Borernier**. »A mezőn.«

185. **Weber** (Theodor). »A mentő-csónak.«

186. **Gabriel**. Reggeli harmat.

187. **Tischenhusen G.** Tengeri tájkép Cuxhafen mellett.

188. **Kappis A.** Szüret a Rajna vidékén.

189. **Bolanachi** (Carlo). A lissai tengeri ütközet.

190. **Voltz Fr.** Állatcsoport.

191. **Hansch** (Anton). Havasi tájkép.

192. **Wenglein** (József). Téli reggel az Izár mellett.

193. **Weber** (Paul). Juh-nyáj az esőben. (Őszi tájkép).

194. **Schleich** (Eduard). Tájkép, hazatérő tehenekkel.

195. **Wenglein** (József). Tájkép.

196. **Ranftl M.** Takarmánygyűjtő nő. — Erny Mihály hagyatéka.

197. **Russ** (Robert). »Az est.«

198. **Mesdag H. W.** Téli nap a tengerparton.

199. **Lichtenfels** (Eduard). Esti tájkép.
200. **Szelleny**. A polai amphitheatrum.
201. **Wenglein** (József). Őszi tájkép.
202. **Veyrassat** (Jules Jacques). Lóvászár Fontainebleau-ban.
203. **Feyen-Perrin** (Augustin). Cancalai halászleányok.
204. **Sinding** (Otto). Tarantella tánczoló, Nápolyban.
205. **Verstraete** (Theodor). Áprilisi alkonyat.
206. **Wegmayer** (Sebastian). Gyümölcs. — Kralovanszky Gy. hagyatéka.
207. **Drechsler** (Johann). Virágcsokor.
208. **Wegmayer** (Sebastian). Gyümölcs. — Kralovanszky Gy. hagyatéka.
209. **Wegmayer** (Sebastian). Gyümölcs és virág. — Kralovanszky Gy. hagyatéka.
210. **Drechsler** (Johann). Virágcsokor.
211. **Leclair V.** Virágsoport.
212. **Drechsler** (Johann). Virágcsokor. — Erny Mihály hagyatéka.
213. **Drechsler** (Johann). Virágcsokor. — Erny Mihály hagyatéka.
214. **Ferrel** (Angelica). Virágcsokor. — Pyrker ajándoka.
-

VI. T E R E M.

215. **Schäffer Béla.** Mátyás király hagyományából való történeti régiségek. — A képcsarnoki egyesület ajándoka.

216. **Ismeretlen.** (Állítólag.) Ausztriai Mária II-ik Lajos magyar király neje. — Bubicz Zsigm. apátkanonok ajándoka.

217. **Ligeti Antal és Wagner Sándor.** Mátyás király a vadászatról hazatérve Hunyadvárába. A tájrészt az első, az alakokat az utóbbi festette.

218. **Weber Henrik.** V. Ferdinánd magyar királylyá koronáztatása. — A pesti műegylet ajándoka.

219. **Egger Vilmos.** I-ső Ferencz ausztr. császár és magyar király, a Szent-Istvánrend díszöltözetében.

220. **Ivánovics Katalin.** V. Ferdinánd magyar kir. arczképe.

221. **Krafft (Péter).** Cs. kir. főherczeg Károly arczképe.

222. **Barabás Miklós.** I-ső Ferencz József ő cs. kir. Felségének arczképe (1858-ban). A képcsarnoki egyesület adománya.

223. **Wagner Sándor.** Erzsébet ő cs. kir. Felségének arczképe. — Aláírás utján szereztetett.

224. **Barabás Miklós.** Albrecht cs. kir. főherczeg arczképe. — Aláírás utján szereztetett.

227. **Liotard.** Mária Terézia ausztr. császárnő és magyar királynő arczképe. (Krétarajz.)

228. **Vastagh György.** József cs. kir. főherczeg arczképe. — József főherczeg ajándoka.

229. **Zichy Mihály.** Erzsébet királynő Deák Ferencz ravatalánál.

230. **Vastagh György.** Klotild cs. kir. főherczegnő, József főherczegné arczképe. — József főherczeg ajándoka.

231. **Barabás Miklós.** József nádor cs. kir. főherczeg arczképe. — A képcsarnoki egylet ajándoka.

VII. T E R E M.

232. **Haanen (Remi van).** Téli tájkép. — Erny Mihály hagyatéka.

233. **Bodemann.** Tájkép alakokkal. — Erny Mihály hagyatéka.

234. **Wirostek (Ed.)** Szent-Gotthárd-hegyi szerzetesek. — Farkas Ferencz ajándoka.

235. **Schiavoni (Noel.)** Rafael és Fornarina. — Erny Mihály hagyatéka.

236. **Danhauser (J. F.)** Wallstein hadvezér a harczosok által egy tölgyfa alatt eltemettetik. (Jelenet: Pyrker »Rudolfias« czimű hőskölteményéből.)

237. **Billet (Euĝen).** Normandi konyha.

238. **Danhauser (J. F.)** Wallstein az Ottokártól meggyalázott cseh fiatal hadvezér szeme előtt a sátorban saját kardjába dől. (Jelenet: Pyrker »Rudolfias« 8-ik énekéből.)

239. **Danhauser (J. F.)** A liliumvölgyi remete Rudolf császárnak megjövendölvén a habsburgi uralkodóház nagyságát, Rudolf előtt kiadja a lelkét. (Jelenet: Pyrker »Rudolfias« 3-ik énekéből.)

240. **Kleyn.** Kilátás Scheweningenre. — Erny Mihály hagyatéka.

241. **Kleyn.** Téli tájkép. — Erny Mihály hagy.

242. **Alt** (Rudolf). Részlet Velenczében. — Erny Mihály hagyatéka.

243. **Danhauser** (J. F.) Ottokár cseh király, a harcjátékban Rudolf császár elébe veti a kihívó keztyűt élet-halálra. (Jelenet: Pyrker »Rudolfias« 4-ik énekéből.)

244. **Danhauser** (J. F.) Utolsó ütközet. Rudolf császár és Ottokár király között, melyben Ottokárt Marenburg lovagok megölik. (Jelenet: Pyrker »Rudolfias« 8-ik énekéből.)

245. **Schrödl V.** Nyári zivatar. Bikkesy László hagyatéka.

246. **Swoboda** (Ednárd). Hálókötő parasztnő. Bikkesy László hagyatéka.

247. **Chilone.** Sz. Márk-tere Velenczében. — Pyrker ajándoka.

248. **Chilone.** A nagy csatorna Velenczében. — Pyrker ajándoka.

249. **Raffalt** (Ignác). Tájépek utazókkal. — Erny Mihály hagyatéka.

250. **Bisi** (Luigi). Részlet Sz. Ambrogio templomból Mailandban. — Erny Mihály hagyatéka.

251. **Querena** (Luigi). A pápa ünnepélyes fogadtatása Velenczében. — Eltz Mária grófnő hagyatéka.

252. **Bühlmeyer** (Konrad). »Reggel az Alpesen«.

253. **Genisson.** Renaissance stílusú templom belseje. — Eltz Mária grófnő hagyatéka.

254. **Pollák V.** Erdő részlet. Bikkesy László hagyatéka.

255. **Gevasch** (August). Erny Mihály hagyatéka.

256. **Tschaggeny** (Carl). Bucsuról hazatérő flammandi földművesek. — Eltz Mária grófnő hagyatéka.

257. **Hayez** (Francesco). Beatrice di Tenda végpillanatai. — Erny Mihály hagyatéka.

258. **Haideck** (Carl). Életkép. — Erny M. hagyatéka.

259. **Ait** (Jakob). »Castel a Mare«. — Erny M. hagyatéka.

260. **Weishaupt V.** Tehenek a patakban.

261. **Danhauser** (József F.) A festész műterme. — Pyrker ajándoka.

262. **Hackert** (Philipp). Eszményi tájkép.

263. **Kubinszky C.** Tájkép.

264. **Danhauser** (J. F.) Tanulmányfő. — Pyrker ajándoka.

265. **Charlemont** (Hugo). Csendélet.

266. **Bürckel** (Heinrich). Kovácműhely a bajor havasok között. — Eltz Mária grófnő hagyatéka.

267. **Mayerheim W.** Tengerparti életkép. — Erny M. hagyatéka.

268. **Verboeckhoven** (Eugen). Életkép. — Erny Mihály hagyatéka.

269. **Schelvers** (August). Szeczoló kozákok egy faluban. — Erny Mihály hagyatéka.

270. **Heger** (Heinrich). Imaszoba Gottorp kastélyban.

271. **Closs G.** Részlet a Hadrian villából Róma mellett.

272. **Os** (P. G. van). Tájkép állatokkal. — Erny Mihály hagyatéka.

273. **Rauch** (F. N.) Ischia szigete, kecskékkal. — Erny Mihály hagyatéka.

274. **De Roy** (J. B.) Tájkép állatokkal. — Erny Mihály hagyatéka.

275. **Ismeretlen.** Sz. Család (másolat). Bikkesy László hagyatéka.

276. **Reiter** (J. B.) Egy munkás. — Erny Mihály hagyatéka.

277. **Reiter (J. B.)** Egy munkásnő. — Erny Mihály hagyatéka.

278. **Altenkopf.** Pottendorfi kastély.

279. **Kobelt J.** Tájkép tehenekkel. Erny Mihály hagyatéka.

280. **Linnig (Wilh.)** Életkép. — Erny Mihály hagyatéka.

281. **Ritter L.** Életkép. — Erny Mihály hagyatéka.

282. **Höchle.** Életkép. (Másolat : Teniers után.) Erny Mihály hagyatéka.

283. **Höchle.** Életkép. (Másolat : Teniers után.) Erny Mihály hagyatéka.

284. **Schvemminger.** Malom a bajor hegyek között. — Bikkesy László hagyatéka.

285. **Molteni (Giuseppe).** Életkép. — Erny Mihály hagyatéka.

286. **Waldmüller (G. Friedrich).** Egy öreg férfi mellképe.

287. **Karz.** Tivoli, Róma közelében.

288. **Reiter.** A kis ékszerárusnő. — Erny Mihály hagyatéka.

289. **Granet (F. M.)** Zsolozsmát imádkozó kapuczinusok. — Pyrker ajándoka.

290. **Mayer J.** Tengerparti jelenet. — Erny M. hagyatéka.

291. **Ismeretlen.** Olasz tájkép templommal. — Ormós Zsigmond ajándoka.

292. **Kupferschmidt.** Erdős tájkép. — Erny M. hagyatéka.

293. **Hansch (Anton).** Tájkép. — Erny Mihály hagyatéka.

294. **Kleyn.** Tájkép. — Erny Mihály hagyatéka.

295. **Kleyn.** Tájkép. — Erny Mihály hagyatéka.

296. **Bloemart** (Ábrahám). Paraszt család. Bikkesy László hagyatéka.

297. **Kupferschmidt**. Tájkép. — Erny Mihály hagyatéka.

298. **Hellmanns** (Pierre). Eredeti tájkép. — Erny Mihály hagyatéka.

299. **Kobel** (Franz). Hohentwiel kastély látképe.

300. **Rauch** (J. N.) Tájkép. Lauterbrunnál állatokkal. — Erny Mihály hagyatéka.

301. **Ender** (Johann). Életkép. — Erny Mihály hagyatéka.

